

Maj 1992

SKYDD & SÄKERHET

pen fol
10577

Larmet går:

"Han mördade Olof Palme"

— vittnet som beskylldes
för Palme-mordet
berättar i Skydd & Säkerhet

Nya skärpta regler för vapenförvaring

ABAB — tack och farväl! Välkommen Partena!

Varför fick vi inte veta **HELA SANNINGEN** om Olof Palmes död?

Det gick ut rikslarm efter
mordet på Olof Palme:
En man i mörkblå, knälång
rock, keps och en
handlovsväska var
efterlyst. Samme man som
först tog hand om den
skjutne Olof Palme,
"Skandia-mannen".

Skydd & Säkerhets reporter Jan Arvidson träffade mannen som var "först på platsen", när Olof Palme mördades.

– Jag såg fram emot en avkopplande skidvecka i Idre och arbetade över på reklamateljén (Skandia, Sveavägen i Stockholm) för att hinna färdigt några projektarbeten, bland annat en broschyr för Valmet. Jag sysslar med AD-arbete. Det handlade om en traktorförsäkring som de ville informera om i trycksaksform.

– Sista T-banetåget till Mörby Centrum för att ta bussen till Täby gick kl 23.30. Jag kom ut från Skandia vid Sveavägen 44 med bara en sak i sinnet: Mot T-banenedgången på Kungsgatan vid Ströms! Den närmaste, vid Beckers målarbutik, stänger kl 22.00.

Vargick du exakt?

– Jag följde ytterkanten på trottoaren och gick med raska steg söderut. Det var ganska glest med folk på gatan – om jag någonsin funderade över det. Det var, som jag minns så här efteråt, en sen fredagsskväll, efter-bio-stämning, en och annan på väg hem – som jag. Men jag hade mest bråttom, tror jag, att hinna med T-banetåget. Därför blev jag nämast irriterad av händelsen som följde.

– När jag nådde fram till reklamperlaren (numera ligger en resebyrå där), så gick jag över till Götabankens skyltfönster, för att titta på min klocka i ljuset från fönstret. Då smäll det plötsligt ett skott, en ganska gäll knall, den lät som en "påsksmällare" eller så. Och i ljuset från färghandelns skyltfönster, tio meter från mig ser jag en man ligga på rygg och en "liten gum-

ma" stå bredvid. Jag ser mig omkring – finns det ingen som kan hjälpa till? Jag har bråttom. Jag har inte tid, mitt tåg går snart. I morgon skall min fru och jag resa på en veckas skidsemester till Idre. Tåget går om tio minuter. Visserligen går det nattbussar från Odenplan, men en och en halv timme minst får jag vänta i så fall, och vi skall ju packa.

– Jag går fram och ser att mannens mun är fylld av blod, det sipprar ur ena näsborren. Ingen hjälper till – det var ju någon litet längre ned på gatan och på andra sidan Sveavägen.

– Jag är ensam med det här, jag måste göra något.

– Som försäkringstjänsteman och skadeförebyggare hade jag ganska nyligen gått en kurs om första hjälpen vid olycksfall. Min första impuls blev då att vända mannen och lägga honom i framstupa sidoläge för att försöka ge fria andningsvägar, som jag lärt.

– Det gjorde jag också under det att den "lilla damen", den skjutnes sällskap, sprang fram och tillbaka, uppgivet.

– Jag började överge tanken på att hinna med tåget, utan inriktade mig på att försöka hjälpa. Jag tänkte: snart kommer väl polisen och då vill dom veta olika saker om det här, för spaningsarbetet – signalementet på mördaren, åt vilket håll han sprang. Jag frågade den "lilla kvinnan", som nu åter stod på knä invid den livlöse mannen, en stor blodpöl hade bildats under honom.

"Ser du inte vem jag är? Dom har skjutit min Olof!"

– Jag frågade henne åt vilket håll mördaren sprungit. Mot Tunnelgatan förbi byggarackerna uppför trappan, pekade hon, Lisbeth Palme. Hur var han klädd? "Blå täckjacka."

– Ett antal poliser, bland andra polisbefälet Söderström, anlände fyra och en halv minut efter det att skottet anmälts, fick jag senare veta av en taxi-chaufför som sett nedskjutningen från andra sidan gatan. Po-

lisen kom i en vit befälsbil och parkerade 20 meter från den liggande mannen. Några poliser kom fram och frågade åt vilket håll gärningsmannen sprungit – "åt det hållet", pekade jag. Och fyra-fem poliser sprang in mot Tunnelgatan uppför trapporna, några in i gångtunneln.

– Jag förbannade mig själv för att jag glömt säga hur han var klädd, "blå täckjacka", så jag lämnade den döde och hans hustru och sprang efter polis-männen. Men jag hann inte ifatt.

– När jag återvände till platsen, såg jag en polisman stå en bit ut på Sveavägen och samtala med en person som visade det sig – höll på att lämna signalement på mig ("en man i halvlång, mörkblå rock, keps och handlovsväska sprang i riktning mot trapporna"). Jag visste inget om det då.

– Jag tänkte, försäkringstjänsteman som jag är, att det är bäst att jag hjälper till och anmäler mig som vittne. Det brukar vara svårt att få tag i vittnen i försäkringsmål. Det visste jag från mitt jobb. Så jag ville anmäla mig till polismannen ("inte som mördare"), men som vittne.

– När det blev min tur sade polis-mannen helt kort: "Det behövs inte, vi har redan ett vittne"(?).

– Jag gick tillbaka till den livlöse mannen på trottoaren som nu "fått hjälp" av en person som sade sig just ha gått en undersköterskeutbildning och kunde hjärtmassage, och som hon till min fasa också genomförde. Hade mannen inte varit död, så hade han definitivt inte klarat av hjärtmassage med livet i behåll.

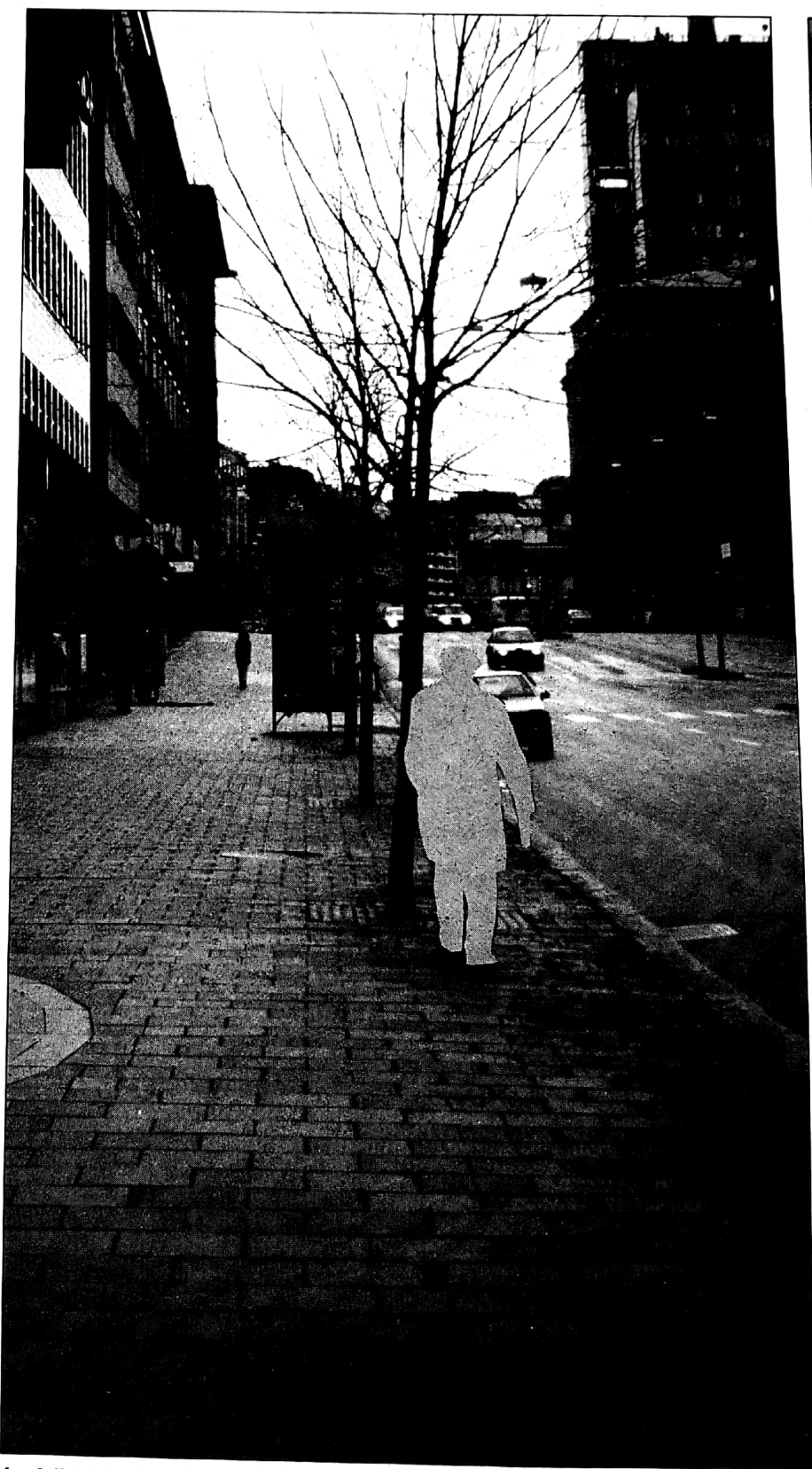
– I senare förhör och i den rättsliga processen har varken undersköterskan

FORTS NÄSTA UPPSLAG

Varför fick vi inte veta hela sanningen

Jag jobbade över på reklamateljén för att kunna ta ledigt en vecka. Kom ut på gatan efter klockan elva på kvällen.

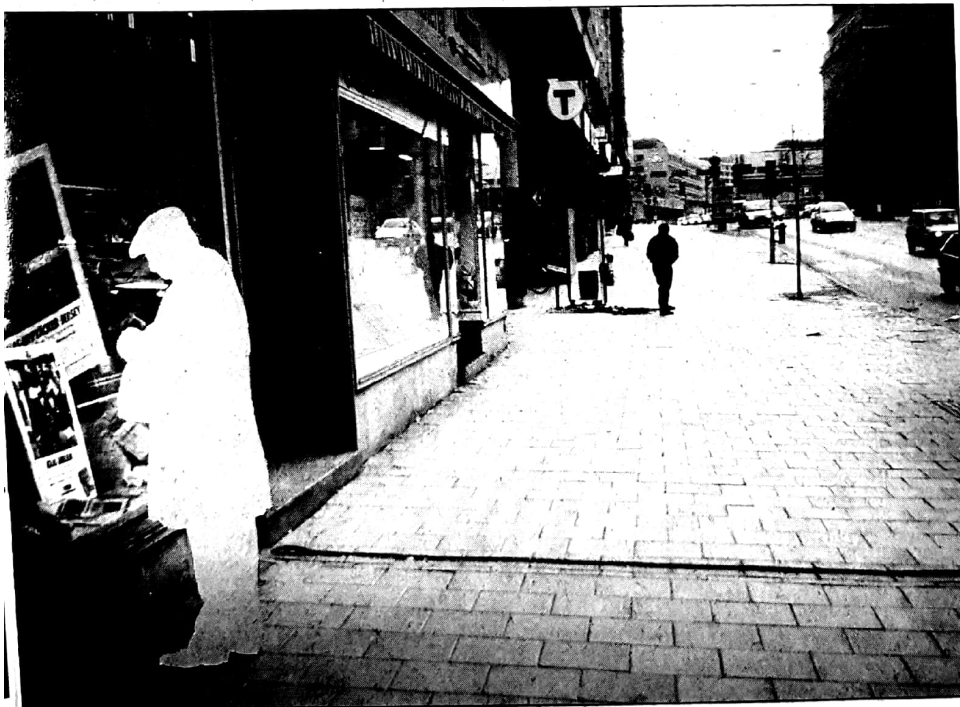

Jag följde ytterkanten på trottoaren, gick med snabba steg mot Kungsgatan. Hade bara en sak i sinnet: att hinna med T-banetåget till Mörby kl 23.30.

Om Olof Palmes död?

Vid reklampelaren gick jag in till skyltfönstret för att se vad klockan var.

När jag tittat på klockan i ljuset från fönstret smäller det...

FORTS FRÅN SID 7

eller hennes sällskap någon minnesbild av att jag skulle ha varit där på Sveavägen och att vi skulle ha samtalat.

Man kanske kan förstå att olika personers initiativ eller vissa personers passivitet skulle granskas och kritiseras. Kanske det därför förekommer så många olika uppgifter, som t ex länspolischefen Holmér's uppgift om vid vilken tidpunkt polisen skulle ha kommit till platsen.

Holmér uppger att den första polisbilen kom till platsen en och en halv minut "efter". Efter vad då?

Efter larmet om skott på Sveavägen som den polisbil (Söderströms) mottog ett kvarter, några hundra meter därifrån, nere på Kungsgatan. Söderström själv, erfaren polisman, säger sig ha för vana att alltid titta på klockan vid sådana här tillfällen. Han hävdar att han var på plats fyra och en halv minut efter – d v s efter det att skottet anmälts av en taxichaufför.

Tillbaka vid den livlöse Palme: Varför sitter polischef Söderström så länge kvar i bilen? Och när han kommer ut – varför står han kvar vid bilen och kommer inte fram? Fru Palmes ilska och förtvivlan hördes lång väg, när hon sprang fram till den vita polisbilen. "Jag såg ju på mannens ögon att det var kört", sade Söderström som förklaring till sin passivitet. Det syntes – på 20 meters håll?

– Jag vet inte vad jag skall tro – jag har läst i en bok om vittnespsykologi att "säga sanningen eller vara tyst". Kanske många i den här affären inte har lust att tala mer än en halv sanning av något skäl. Så blir också bilden av vad som egentligen hände så förvirrande och så oklar för gemene man. Som kanske inte har rätt att fråga vad som hände med Sveriges statsminister, och varför?

– Men för mig trillar det hela tiden ned små förklarande "polletter" som svar på mina frågor, inte många men några. Exempelvis Söderström som misstänks av många. Men han kanske inte rörde sig så gärna, från bilen t ex. Sedan har jag fått veta att han befriades från sin tjänst med pension strax efter Palme-mordet – han hade svåra ryggsmärtor(sic!). Och undersköterskan som inte kunde känna igen mig

FORTS NÄSTA UPPSLAG

Varför fick vi inte veta hela sanningen om Olof Palmes död?

FORTS FRÅN SID 9

hade kanske ett rykte som yrkesmän niska att skydda.

– Så vandrar jag då tillbaka till Skandia och ringer hem. Jag blir försenad och går för att ta buss 691 från Odenplan. Det vimlar av poliser – det har just gått ut rikslarm om mig, ”en man i halvlång mörk rock, keps och handlovsväska”. Och jag går hela vägen, hela Sveavägen till Odenplan, i lugn och ro. Det vimlar av poliser, ingen stoppar mig. Jag visste ju inte då att de kanske borde ha gjort det.

Tillbaka till händelserna på Sveavägen.

– Jag gav mig av mot T-banan. Gick utmed trottoarens yttre kant mot gatan. Jag gick snabbt. Just bakom reklampelaren gick jag över på andra sidan, och hörde då ett skott alldeles intill, bara ett. Jag kan ha varit skynd av reklampelaren, när första skottet small. Och som jag var placerad, bakom skottriktningen, så upplevde jag skottet bara som en knall. Inte som några uppgett, som fanns längre fram, som ett kanonskott från ett mycket kraftigt vapen. Vapnet som senare konstaterats rimligen ha använts, kan döda en elefant.

– Jag skulle personligen ha använt ett smidigare, ett mindre vapen – om jag varit mördaren. Inte ett så kraftigt vapen, möjligen också dyrbart, kanske utfört med elfenbenskolv i utsirat mönster som det som försvann från restaurang Oxen samma kväll.

Det var kanske inte alls överlagt och planerat. Inte mord, utan dråp, eller som ett vådaskott under en älgjakt – ungefär som domaren förklarade 17-åringens nedskjutning av trafikanten

Schönkopf på motorvägsavfarten vid Eskilstuna.

Vittnen uppger sig ha sett en man samtala med paret Palme, stående med ryggen mot det upplysta skyltfönstret. Andra uppger sig ha sett en man lägga handen på Olof Palmes axel, när paret Palme går nedåt gatan förbi Beckers.

Lägg ihop de här bilderna – paret tilltalas av en man som kanske känt igen dem och vill säga något till en livs levande världskändis som plötsligt kommer knallande Sveavägen fram från bion. Många har hälsat vänligt på Palme – han hade inte bara fiender.

Tänk om den beundrade statsministern snäser av vederbörande på ett föraktfullt sätt.

Avvisade och vända ryggen åt blir några av oss förbannade. Om då någon av oss också går omkring med ett vapen – så kanske vi tar till det vid ett sådant tillfälle.

Sinnet rinner till – vi tar några steg efter mannen, lägger handen på hans axel för att stoppa honom – Din djävvel! – pang. Det är tyvärr mänskligt – eller omänskligt.

Vad gör en drogsugen person, kanske desperat efter mer att stilla sitt nervsystem med, och som går och väntar på en knarkleverantör som aldrig kommer. En missbrukare som går fram och tillbaka utefter Sveavägen, i otålig väntan och med knarkbetalningen – kanske ett stort, farligt handeldvapen på sig?

Vad gör en drogsugen person som vant sig vid att uppträda våldsamt, om han blir retad? Som en drogad man en annan gång i samma kvarter, då två pojkar retade en person utanför res-

taurang Monte Carlo i korsningen Kungsgatan–Sveavägen.

Sinnet rann på mannen, han sprang ifatt pojkarna och knivskar dem. Den ene dog av skadorna. Sen gällde det att försvinna. Bästa vägen var uppför traporna vid Tunnelgatan – samma väg som Olof Palmes mördare eller kanske dråpare tog några år senare. En naturlig flyktväg för vem som helst kan hånda, som råkar i trångmål i trakterna kring Sveavägen–Kungsgatan, att snabbt komma upp på Malmskillnadsgatan eller Regeringsgatan, ett säkrare kvarter högre upp och bort från eventuella förföljare.

Varför anmäler ingen mördaren – trots att femtio miljoner kronor utlysts?

– Kanske mördaren är en solitär, en ensamvarg, just i det oplanerade dråpögonblicket. Konfliktforskaren Wilhelm Agrell påpekade tidigt möjligheten av detta – och att mordgåtan då skulle bli mycket svår att lösa, kanske aldrig blir löst, utan gå i graven med den ende som visste, d v s mördaren, dråparen. Perspektivet ”dråparen” anger att det var någon som ”råkade ut” för det här på Sveavägen – som 17-åringen som vill skrämman en bilist utanför Eskilstuna, och råkade ha ett vapen på sig.

– Hans Holmér var sur på mig. ”Den där elefanten som bara klampar in.”

– Men jag svarade ju bara på frågor jag fick – och beskrev det jag sett och upplevt. Men jag blev snart bortkopplad från vidare förhör eller från att ge information. Jag kallades inte ens till de rekonstruktioner som senare genomfördes – ändå var jag bara några

meter från händelsen. På en av rekonstruktionerna hade de t o m gjort "allt" fel. Besynnerligt. Det skedde två lördagar, långt efter mordet. Hela innerstan hade stängts av. Ett spel för gallerierna verkade det vara. Stor show. Saker var felpplacerade – kroppen låg åt fel håll. Varför ville inte Holmér & Co veta hur det egentligen var? Eller säga vad som skett.

Är sanningen för enkel – blir händelsen för ohistorisk, den som berättar

om Sveriges statsminister och hans död. Olof Palme, det stora socialdemokratiska partiets ledare dräps av en ensam drogad gatuligist liksom "av misstag" på väg hem från bio, och utan skyddande eskort. Blir det för svenskt naivt?

Varför blev Lisbeth Palme så omedgörlig? Var hon vittne till ett meningslöst gatudröp som det inte är någon mening med att utreda vidare? Speciellt som man från början försökte underkänna hennes iakttagelser vid mordplatsen. Det blir inte längre sanningen som söks, eftersom den kanske ter sig så oändligt trist i samband med en av många aktad världspolitiker, sett ur det internationella perspektivet. Men också sett ur ett svenskt arbetarhistoriskt perspektiv. Det skulle i så fall vara ett slut lika litet ärofullt som att gå i vägen för en nedfallande takpanna.

– Att man inte intresserade sig för mannen med den blå täckjackan är också besynnerligt. Han borde ju ha sett något. Oturligt nog brändes hans täckjacka upp i torktumlaren, när han tvättade en dag, just innan han greps.

Hur vet du det?

– Det berättade Chr P under förhör.

Det finns det protokoll som berättar om. Och det är mycket konstigt att man inte fått klarhet i vem som brände eller vad som brändes upp en kväll utanför huset, där Chr P bodde i Upplands Väsby. Enligt en polis som spanade från ett kontorsrum i fastigheten mitt emot sågs en man en kväll utanför den aktuella fastigheten bränna upp ett bylte som kan ha varit en klädersedel, en blå täckjacka. Det skedde just före gripandet av den åtalade och frikände Chr P.

Kan en torktumlare – t ex Siemens – tända eld på en täckjacka?

– Det är inte rimligt att en jacka brinner upp. Under mer än 25 års tid har jag bara hört om ett fall, ett dun-täcke av nylon som täppte till och hann tända innan överhettningsskyddet slog av tumlarelementet, säger en serviceman.

– Är statsministerns död en slump? Kanske ett misstag eller något åt det hållet? Jag tror det. Det är den enda förklaring jag har, säger mannen som var "först på platsen" eftertänksamt.

Men alla polisspår då? Vilka iakttagelser har du gjort om dem?

???

Vem släpper Du in för att titta på Din bostad när Du skall installera inbrottslarm?

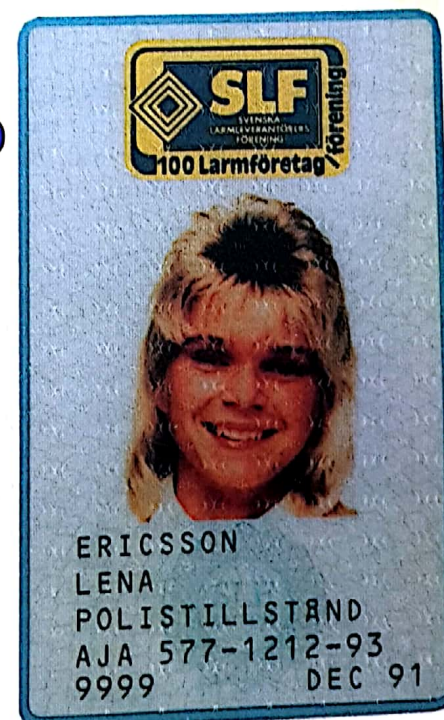
En installatör eller?

Det finns två sätt att ta reda på det.

1. Anlita en SLF installatör och be att få se föreningslegitimationen. Föreningslegitimationen anger personnummer och företagets polistillståndsnummer för yrkesmässig larminstallationsverksamhet!

2. Vid tveksamhet, ring polisen och ta reda på om företaget har polisgodkännande!

**Det skall kännas tryggt att handla säkerhet
Välj en leverantör som omfattas av SLF:s Garantifond
Över 100 svenska larmföretag tar ansvar för Din larmanläggning
genom Garantifonden**